

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU

MENADŽMENT TURIZMA I SPORTA

JELENA RAJF

KULTURNO-POVIJESNA BAŠTINA OPĆINE
PODTUREN

ZAVRŠNI RAD

ČAKOVEC, 2016.

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
MENADŽMENT TURIZMA I SPORTA

JELENA RAJF

KULTURNO-POVIJESNA BAŠTINA OPĆINE PODTUREN

HERITAGE OF MUNICIPALITY PODTUREN

ZAVRŠNI RAD

Mentor: mr.sc. Ivan Hegeduš

ČAKOVEC, 2016.

Sažetak

Raznovrsna prirodna obilježja i bogatstvo kulturno-povijesne baštine jedni su od najvažnijih faktora za razvoj turizma u Hrvatskoj. Općina Podturen spada među one općine koje imaju puno toga za pokazati i prezentirati turistima. Bogatstvo materijalne i nematerijalne kulturne baštine na području općine je nemjerljivo jer obiluje spomenicima, očuvanom prirodom, običajima i tradicijom. Od vjerskog naslijeđa najvažnije je spomenuti crkvu „Sv.Martina“, Kalvariju, svećeničku kuriju, te pilove, kapelice i poklonce koji se nalaze u svim mjestima općine. Mlin i skela na Muri svjedoče da su od davnina ljudi živjeli kraj rijeke Mure, bavili se poljoprivredom i lovom, te tako prehranjivali svoje obitelji i zarađivali za život. Razne udruge osnovane na području općine imaju zadatak i cilj unaprijediti i podignuti kvalitetu života stanovnika općine Podturen i očuvati kulturno-povijesnu baštinu i okoliš koji ih okružuje. Planovi općine su podizanje razine turističke ponude u koju bi uvrstili izgradnju mlina na Muri, izgradnju popratnih ugostiteljskih sadržaja, te izgradnju hostela u kojem bi turisti mogli prenoćiti. Istraživanje provedeno među stanovnicima općine Podturen pokazalo je da odobravaju razvoj turizma, a čak su i sami spremni sudjelovati u razvoju i promicanju turizma na području općine.

Ključne riječi: *povijest, kultura, spomenici, ostavština, turizam*

Sadržaj

Sažetak

1. UVOD	4
2. OPĆENITO O OPĆINI PODTUREN.....	5
3. ŽUPA SV. MARTINA PODTUREN.....	6
3.1. Crkva sv. Martina i župni dvor.....	7
3.2. Pilovi i poklonci	8
3.2.1. Pilovi u Podturnu.....	8
3.2.2. Pilovi u Miklavcu i Ferketincu	9
3.2.3. Pilovi u Sivici i Celinama.....	9
3.3. Kalvarija.....	10
4. MATERIJALNA I NEMATERIJALNA KULTURNA BAŠTINA	12
4.1. Skela na rijeci Muri	13
4.2. Mlin na Muri	14
4.3. Tradicionalne maske.....	16
4.3.1. Maškori.....	17
4.3.2. Kugači	17
4.3.3. Čaplje.....	18
4.4. Fašnik u Podturnu.....	19
5. UDRUGE NA PODRUČJU OPĆINE PODTUREN	20
5.1. Udruga „Turen“	21
5.2. Zaštitarsko-ekološka udruga „Čaplja“.....	22
6. ISTRAŽIVANJE INFORMIRANOSTI MJEŠTANA OPĆINE PODTUREN O KULTURNO POVIJESNOJ BAŠTINI I RAZVOJU TURIZMA U PODTURNU	23
6.1. Ciljevi istraživanja.....	23
6.2. Hipoteze istraživanja	23
6.3. Metodologija istraživanja	24
6.4. Prikaz rezultata istraživanja i interpretacija rezultata.....	24
6.5. Ograničenja istraživanja	31
7. ZAKLJUČAK	32
8. LITERATURA.....	33

1. UVOD

Ovaj rad govori o kulturno-povijesnoj ostavštini Općine Podturen. Rad će prikazati da i malo mjesto kao što je Podturen ima puno potencijala za razvoj turizma. Povijesna ostavština je mnogobrojna, i uz očuvanje i održavanje postojećeg, treba razmišljati kako unaprijediti i napraviti cijeli koncept turističkog mjesta na osnovi kulturnih spomenika, crkve, kapela, pilova, prekrasne prirode, rijeke Mure, običaja i manifestacija. Hrvatska spada u one zemlje koje imaju puno toga za ponuditi turistima, a osim mora i sunca, ponuda bi se trebala proširiti i na kontinentalni dio Hrvatske. Ljepote netaknute prirode, flora i fauna, običaji, prirodno uzgojeno voće, povrće, lov i ribolov, sve se to može ponuditi turistima i valorizirati. Vrijedni i srdačni ljudi najvažniji su faktor za očuvanje i unapređenje kulturno-povijesne baštine i prirodnih bogatstva koja ih okružuju. Običaji stanovnika općine Podturen su zanimljivi i treba razvijati mogućnost prezentacije i predstavljanja istih potencijalnim turistima. Treba obratiti pažnju na očuvanje i zaštitu običaja i tradicije. Običaji su pravila nastala dugotrajnim ponavljanjem u društvu i tradicijom ustanovljeni načini koji su karakteristični za sve pripadnike jedne zajednice. Karakteristični običaji u općini Podturen su: tradicionalna svadba, božićni i uskršni običaji, običaji vezani uz maškare, običaji vezani uz rođenje djeteta, i običaji vezani uz poljoprivredu. Udruge osnovane na području općine Podturen, te „KUD Podturen“ održavaju starinske običaje na način da ih spajaju s modernim načinom života kroz razne predstave, radionice i manifestacije. Cilj ovog rada je prikazati trenutno stanje općine Podturen u turističkom smislu. Razvoj turizma potiče i razvoj drugih djelatnosti, kao što su građevina, poljoprivreda, trgovina i ugostiteljstvo. Spomenute djelatnosti važan su preduvjet za razvoj turizma.

2. OPĆENITO O OPĆINI PODTUREN

Mjesto Podturen smjestilo se na tromeđi Hrvatske, Mađarske i Slovenije. Općina Podturen spada među veće općine u Međimurju, a sastoji se od šest naselja: Celine, Ferketinec, Miklavec, Novakovec, Sivica i Podturen. Općina Podturen spada u župu „Sv. Martina Podturen“, osim mjesta Novakovec koji spada u župu „Svih svetih“ Dekanovec. Općina Podturen leži na rijeci Muri, koja je od velike važnosti za stanovnike općine Podturen. Naziv Podturen dolazi iz mađarskog jezika, što nije čudno jer je Podturen često bio pod mađarskim vladarstvom. Stariji nazivi za Podturen su Turnišće, Bottornya. Stanovnici Podturna znaju reći da je naziv dobio po tome jer je crkveni toranj bio na povišenom, a mjesto se razvija u podnožju. Tijekom povijesti Podturen je bio osvajan i pripajan Mađarima i Turcima. U 14. stoljeću spominje se poznata obitelj Hedervary-Pot koja je u Podturnu izgradila zamak. U 15. stoljeću Podturen se spominje kao trgovište, a 1601. godine spominje se kako se kod utvrde Turen skupilo oko 24.000 kršćanskih vojnika sa zadatkom ponovnog osvajanja tvrđave Kaniža, koja je pala u ruke Turaka. Tijekom 1780. godine u Podturnu je boravilo kraljevsko povjerenstvo koje je radilo anketu, a očuvana je anketa od 2. svibnja 1780. godine u kojoj se spominju stanovnici Podturna. Iz ankete je vidljivo tadašnje stanje u odnosima između vlastelinstva i kmetova, te način života u 18. stoljeću. Prema Horvatu, 1918. godine odvijalo se oslobođenje Međimurja od Mađarske i u oslobođenju su sudjelovali stanovnici Podturna, a u Podturnu je povodom oslobođenja održana velika skupština. (Horvat 1993;290). Školovanje u Podturnu započinje 1822. godine. Škola je otvorena na inicijativu župnika, ali mještane je trebalo nagovarati da djecu pošalju u školu, a podatak iz 1857. godine govori da školu pohađa 180 učenika. 1860. godine izgrađena je prva školska zgrada, dok je današnja zgrada izgrađena 1965. godine.

Dragutin Seljan u svom djelu "Zemljopis pokrajina Ilirskih" piše: „Podturen, nekada Turnišće, trgovište je smješteno usred Međimurja s drvenim mostom preko Mure. Ovdje je nekada bila glasovita tvrđava uništena u vrijeme Rakocijeva ustanka (početak 18. stoljeća). Još se vide golemi nasipi. Crkva je zidana u gotičkom stilu, a zvono nosi gotički natpis i urezanu godinu 1468. Ima vrlo ugodan zvuk. Ovdje se mnoge stare dragocjenosti iskapaju, ali se umjesto u Zagreb, šalju u muzej u Peštu. Međutim neke od tih dragocjenosti mogu se vidjeti kod tamošnjeg visokoučenog župnika i začasnog kanonika Stjepana Galovića." (Seljan, 1843.)

3. ŽUPA „SV. MARTINA“ PODTUREN

Župa „Sv. Martina“ spominje se davne 1334.g. u prvom poznatom popisu međimurskih župa. Sveti Martin bio je prvi svetac koji nije bio mučenik, a po zanimanju bio je vojnik. Jedne večeri dok se vraćao iz ophodnje, kraj ceste je ugledao siromaha kako drhti od hladnoće i moli ga za milostinju. Pošto kod sebe nije imao ni novca ni hrane, na pamet mu je palo da mačem odsječe komad svojeg ogrtača i dadne ga siromahu. To je bio početak prijelaza Sv. Martina iz vojne službe u crkvenu službu. Prikaz geste davanja polovice plašta inspirirala je mnoge umjetnike i kipare, pa se i u crkvi Sv. Martina u Podturnu na oltaru nalazi kip s istim prikazom. Sv. Martin zaštitnik je vinogradara, vojnika, siromašnih i putnika, a njegov blagdan slavi se 11. studenog. U Podturnu je tada proštenje, pa se kao i u ostalim selima međimurske županije, slavi blagdan „Svetog Martina“. Od prijašnjih vremena ostao je običaj proslave dana svetog Martina tako da obitelji odlaze u crkvu na misu, te se na taj dan peče guska s mlincima, i mošt se krsti u mlado vino. Uz svakodnevne mise, i svakodnevnog vjerskoga života, župa organizira hodočašća u Mariju Bistricu i Ludbreg, a jednom godišnje organizira se i križni put koji se kreće kroz naselja Podturen, Sivica, Miklavec i Celine. (Horvat 1993:229)

3.1. Crkva „sv. Martina“ i župni dvor

Župna crkva u Podturnu jednobrodna je barokizirana gotička građevina koja ima sakristiju na južnoj strani svetišta, a zvonik uz zapadno pročelje. Crkva je osvijetljena sa velikim prozorima koji su ukrašeni biljnim i anđeoskim motivima. Kanonske vizitacije iz 1660. godine govore da je u Podturnu bila zidana crkva u kojoj su se nalazili: tri oltara, krstionica, kor, propovjedaonica i ispovjedaonica. Spominju se zemljani pod, drveni strop, te krov prekriven daščicama. Svećenička kurija prvi put se spominje 1660. godine, a iz spisa se vidi da je bila drvena i pokrivena slamom, a tek 1862. godine podignut je zidani župni dvor, koji se koristi i danas. (Horvat 2003:165)

Slika br.1.: Župna crkva „Sv. Martina“ u Podturnu

Izvor: <http://www.visitmedimurje.com/backend/opsirnije-enduser.asp?id=335>
(15.07.2016.)

3.2. Pilovi i poklonci

Općina Podturen obiluje sitnom sakralnom arhitekturom, kao što su pilovi i poklonci. Nalaze se u svim selima općine, a na nekima piše godina izrade i inicijali osobe koja ih je izradila ili dala izraditi. Nerijetko pilovi uz ceste bili su i orijentiri. Od građevnog materijala, najčešće su izgrađeni od betona, kamena i željeza. Pilovi i poklonci obojeni su raznim bojama, te ukrašeni raznim motivima flore i faune, te sakralnim simbolima. Građeni su uz ceste i putove, na dobro vidljivom mjestu.

3.2.1. Pilovi u Podturnu

U mjestu Podturen koji je središte općine i župe nalazi se najviše pilova i poklonaca, kao i župna crkva, pa tako se može izbrojiti tri poklonca i tri raspela. Postojala je i kapela posvećena sv. Lovri, smještena na groblju, a podići ju je dao tadašnji župnik Mihovil Kirinić. Građevni materijal je bilo ožbukano šiblje, ali nažalost kapele danas više nema. Poklonac s kipom sv. Florijana podignut je 1822. godine u obliku otvorene kapelice. U današnje vrijeme misa na blagdan sv. Florijana služi se na otvorenom ispred poklonca, a misa je posvećena vatrogascima. Drugi poklonac se nalazi uz cestu koja spaja mjesto Podturen i mjesto Sivica, a posvećen je sv. Ani, te datira u 1930. godinu, a na zabatu¹ se nalazi tekst S.S. 1930 (S.S. su inicijali osobe po čijem je nalogu građen poklonac). Raspela se nalaze na mjesnom groblju, na ulazu u Podturen, te na cesti između Podturna i Novakovca. Raspelo na ulazu u Podturen nema dataciju, dok raspelo na groblju datira iz 1837. godine. Treće raspelo koje se nalazi na cesti između Podturna i Novakovca građeno je od kamena, a podignuto 1900. godine. Tekst na postamentu glasi: “ Na diku Božju podignuto od Antalašić Marije i Ovczar Jalžabete 1909. (Horvat 2003:165-166)

Slika br.3.: Poklonac „Sv. Florijana“ u Podturnu

Izvor: <http://crtice-hrvatske.com/slike/zupanije/selo/podturen/> (15.07.2016.)

¹ **Zabat**- zidani dio iznad vrata ili prozora

3.2.2. Pilovi u Miklavcu i Ferketincu

U mjestu Ferketinec postoji jedno raspelo i jedan poklonac s raspelom. Poklonac u sebi ima drveno raspelo, koje datira u 1940. godinu., a na zabatu se nalazi tekst Š.M. 1940. Raspelo je neobarokno i izgrađeno od kamena, a datira u 1845. godinu. Raspelo prikazuje trenutak u kojemu je Marija ispod križa i tuguje za svojim sinom.

U Miklavcu se nalazi kapela Sv. Trojstva, neogotička građevina s datacijom iz 1896. godine, nalazi se uz mjesno groblje. Na groblju se još uz kapelu nalazi i raspelo koje je datirano u 1902. godinu, te je u vrlo lošem stanju. U selu se nalazi još jedno raspelo, te poklonac Sv. Križa, koji je bez datacije. (Horvat 2003:165)

3.2.3. Pilovi u Sivici i Celinama

U mjestu Sivica nalaze se jedna kapelica, dva poklonca i dva pila. Kapelica Uzašašća Kristova građevina je s malim tornjićem koji ima zadaću čuvati kip Isusa Krista. Kip se spominje 1841. godine, a kapelica 1864. godine, a restaurirana je 1941. godine. Oltar koji se nalazi unutar kapelice rađen je u neogotičkom stilu, a na ulazu stoji natpis 1914. V.M. Osim kapele, u Sivici se nalaze i dva poklonca koji su posvećeni Isusu na križu i liku Majke Božje, te dva raspela od kojih se jedno nalazi na groblju, te nema dataciju, dok drugo datira u 1902. godinu. U Celinama nalazi se kapela sv. Stjepana Kralja, čija je gradnja započela u travnju 1997. godine, dok je kamen temeljac bio položen uoči Božića 1996. godine. Glavni donator u izgradnji kapele bio je Stjepan Bobičanec, koji je bio rođen u mjestu Celine, ali se u mladosti odselio u Australiju i postao uspješan poslovni čovjek. Posveta i blagoslov kapele datiraju od 05. kolovoza 1997. godine. (Horvat 2003:167)

Slika br.4.: Kapelica Uzašašća Kristova u Sivici

Izvor: <http://povijest.net/povijest-opcine-povijest/> (15.07.2016.)

3.3. Kalvarija

Kalvarija je spomenički kompleks koji je jedinstveni primjer trostrukog javnog raspela u sjevernoj Hrvatskoj. Prikazuje Kristovo raspeće na brdu Golgoti zajedno sa dvojicom razbojnika. Prema usmenoj legendi u Jeruzalemu je brdo Golgota bilo mjesto stratišta zločinaca razapinjanjem na križ i u prijevodu s hebrejskog znači lubanja. Nakon Kristove smrti postaje sveto mjesto zbog njegovog ukopa i krvi kojom je otkupio ljudski rod od grijeha. Progon kršćana prekinuo je car Konstantin Veliki „Milanskim ediktom“ 313. godine. Njegova majka Helena provela je iskapanja na brdu Golgoti u Jeruzalemu i tom su prilikom pronađena tri križa i zasebni natpis „INRI“. Navodno je dodir Isusovog križa ozdravio bolesnika, te je Helena dala skinuti čavle s križa koji su donijeli Konstantinu uspjehe u ratovima. On je na brdu dao sagraditi baziliku Groba Isusova 335. godine. Iako je Konstantin umro kao poganin, njegova majka kanonizirana je pod imenom sv. Helena Križarica. Vrijeme nastanka Kalvarije u Podturnu nije poznato, otprilike pripada kraju 18. stoljeća. Spomenik Kalvarija se nalazi na pečatu općine Podturen iz 1861. godine.

U Podturnu spomenik prikazuje razapetog Krista s dva razbojnika , te jedinstveni u sjeverozapadnoj Hrvatskoj i finije je obrade. Isusovo tijelo na križ je pribijeno čavlima, dok su dvama razbojnicima udovi vezani konopcima. Razbojnik s Isusove desne strane se pokajao, te je njegovo tijelo mirno i bez grča. Razbojnik s Isusove lijeve strane zao je i nije se pokajao. Tijelo mu je izvijeno u bolnom grču i njegova muka traje što je vidljivo na licu sa zatvorenim očima. U podnožju Isusovog križa smješten je lik njegove majke koji je ovom spomeničkom kompleksu naknadno dodan. Podturenska Kalvarija djelo je slabijeg majstora o čemu svjedoče grube crte lica koje ne izražavaju žalost. Kalvarija je smještena unutar naselja Podturen. Na njoj se vjernici okupljaju dva puta godišnje; na blagdan Tijelovo i u Korizmi kao četrnaestoj postaji Križnog puta. (Horvat 2003:166)

Slika br.5.: Kalvarija u Podturnu

Izvor: <http://emedjimurje.rtl.hr/politika/intervju> (30.07.2016.)

4. MATERIJALNA I NEMATERIJALNA KULTURNA BAŠTINA

„Osnovni hrvatski dokument koji rješava pitanje kulturno-povijesnog nasljeđa je Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara. Kulturno-povijesno nasljeđe može biti materijalno i nematerijalno, pokretno i nepokretno. Kulturno-povijesno nasljeđe bilježi se u Registru kulturnih dobara, za čije je vođenje zaduženo Ministarstvo kulture. Posljednjih se godina sve više ulaže u razvoj kulturnog turizma.“ (Čokonaj 2010:53)

Kulturno-povijesna baština od velike je važnosti za turizam svijeta i Hrvatske, a o toj temi počelo se razmišljati 70-ih godina prošlog stoljeća. Tada su doneseni prvi dokumenti o povezanosti kulturne baštine i turističkog razvoja. Najvažniji međunarodni dokument o toj temi je „Deklaracija o zaštiti i predstavljanju prirodne, kulturne i povijesne baštine“ radi korištenja u turističke svrhe, a deklaracija objašnjava kako baštinu nekog naroda čine djela materijalnog i nematerijalnog podrijetla. Najvažniji hrvatski dokument o kulturno-povijesnoj baštini je „Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara“ iz 1999. godine. U spomenutom zakonu piše kako su kulturna dobra pokretne i nepokretne stvari od umjetničkog, povijesnog, arheološkog, znanstvenog značenja, arheološka nalazišta, nematerijalni ostaci duhovnog stvaralaštva i prostori u kojima se kulturna dobra čuvaju. Kulturno-povijesna baština sastoji se od materijalnih i nematerijalnih dobara iz prošlosti. U baštinu se ubrajaju građevine, spomenici, slike, fotografije, filmovi, pisana djela, glazba, jezik, običaji, vjerovanja, tradicija umijeća, muzeji, galerije, arhivi i knjižnice. Svi građani dužni su brinuti o zaštiti i očuvanju kulturno-povijesne baštine, ali najveća odgovornost pripada „Ministarstvu kulture“. U turističkom smislu kulturno-povijesno nasljeđe dobiva na sve većoj važnosti jer turisti imaju potrebu upoznavati i učiti o kulturnoj baštini kraja u koji putuju. Istraživanje Svjetske turističke organizacije iz 2006. godine dovelo je do saznanja da 40% od ukupnih turističkih putovanja uključuje elemente kulturnog nasljeđa, a predviđa se da će turistička potražnja za kulturnim sadržajima i dalje rasti. (Čokonaj 2010:53-62)

4.1. Skela na rijeci Muri

Skelarenje i skele spominju se još u antičko doba, a služili su za prevoženje ljudi, stoke i stvari preko rijeke. U vrijeme ratova služile su i za prevoženje vojnika i oružja preko rijeke. Skela na rijeci Muri postoji najmanje 200 godina jer o tome postoje i pisani dokazi. 1807. godine rađen je popis skela na Muri i Dravi, a vidljivo je da ih je na Muri bilo šest, od čega jedna u Novakovcu. Zanimanje brodar prenosilo se s koljena na koljeno. Skela na Muri tokom povijesti imala je krucijalni značaj za razvoj Podturna i okolnih mjesta, kao i za stanovnike tih mjesta. Mura je duga rijeka. Od izvora do ušća u Legradu broji 438 km, a često je znala mijenjati svoje korito, pa je teško bilo sagraditi mostove i postaviti skele. Skele je bilo teško fiksirati jer su se često morale premještati s jednog veza na drugi, a to je ovisilo o dubini rijeke i stanju obale. Danas skele uz ljude i životinje prevoze traktore, aute i ostala moderna prijevozna sredstva, a najviše zbog toga jer ljudi na drugoj obali rijeke Mure imaju polja i obrađuju zemlju, te lovce čija se lovišta nalaze preko rijeke. Prijevoz skelom obično se plaćao u naturi- kukuruzom, pšenicom, krumpirom, te ostalim poljoprivrednim proizvodima. Prije je zanimanje brodar bilo poštovano, ali i unosno zanimanje, dok je današnja situacija sasvim drugačija i zanimanje brodar je više trošak, nego zarada. Trenutni brodar u Podturnu je g. Pavle Gregurić. Osim u Podturnu skele se nalaze i u Novakovcu i Miklavcu. Skela je sastavljena od dva čamca, koji su povezani daskama na kojima se prilikom vožnje nalaze ljudi i vozila. Prije su skele bile drvene, a danas su skoro sve željezne. Specifično kod skele je da ih ne pokreće nikakvo pogonsko sredstvo, nego isključivo tok rijeke. Kreću se pomoću čvrste čelične sajle koja je napeta preko rijeke i privezana sa obje strane obale. Kormilo na brodu služi za upravljanje skelom u odnosu na tok rijeke. Za ulaz i izlaz nalazi se drvena rampa, te jedan predmostić za lakše ulaženje i izlaženje sa skele. Konstrukcija skele je takva da se skela ne može nasukati, neovisno o razini vode. Na samoj skeli, ili u rjeđim slučajevima u blizini skele nalazile su se kućice za brodara. Kućice služe za zagrijati se, pripremiti si jelo i malo prespavati. (Usmena predaja Pavle Gregurić, 28.07.2016.)

Slika br.6.: Skela na Muri

Izvor: <http://static.panoramio.com/photos/large/11446376.jpg> (28.07.2016.)

4.2. Mlin na Muri

Rijeke Mura i Drava koje Međimurju daju prirodni okvir, kroz povijest svojom su vodom pružale stanovništvu mogućnost da se koriste njihovim blagom i njihovom snagom. Na obje rijeke ljudi su još od antičkog doba u kontinuitetu koristili snagu vodenog toka, da bi pokretala napravu koja melje žitarice. Dvije drvene lađe napravljene su od daska, s kućicom u koju je postavljen kameni mehanizam za mljevenje zrna, kojeg je snagom vode okretao veliki kotač s lopaticama. Mehanizam je cijelo vrijeme podrhtavao i proizvodio karakterističan zvuk škripa, pa su ih ljudi nazvali „škripovi“. Mlin je lancem privezan za kopno, a samo ga je uska pomična greda povezivala s kopnom. Zbog promjenjivog vodostaja rijeke Mure, mlin se konstantno selio kako bi se pronašlo najpogodnije mjesto, odnosno duboka i brza voda.

Zimi se cijeli mlin rastavljao i izvlačio na obalu kako ga ne bi led oštetio. Iako je bio cijeli građen od drva, uz dobro održavanje mlin je mogao potrajati i do tridesetak godina. Mlinove su gradili lokalni majstori, a održavali su ih mlinari. Mlinarski zanat bio je težak i nije donosio neku preveliku zaradu, jer su zauzvrat uaturi dobivali deset posto samljevenog brašna. Izvori govore da je u Podturnu 20-ih godina 20. stoljeća djelovalo čak 28 mlinova, krajem 70-ih godina petnaestak, a danas nažalost nema mlina, ali je kraj rijeke postavljena maketa. (Purić Hranjec, 2006:76-77)

Slika br.7.: Maketa mlina na Muri

Izvor: http://hu-hr-tradicio.hu/wp-content/uploads/2014/06/IMG_9423.jpg

(15.07.2016.)

Uz maketu mlina na Muri, pokraj rijeke nalazi se mlin koji su nedavno stavili u funkciju. Mlin je pripadao Pavlu Horvatu, a obnovljen je sredstvima Međimurske županije i Ministarstva turizma. Ukupna obnova stajala je 70.000, 00 kn. Mlinom rukuje gospodin Stjepan Murković, koji kukuruz melje svaki utorak. Posao ne naplaćuje, nego svatko ostavi manje količine brašna. Vreće brašna s logom općine postali su općinski suveniri i poklanjaju se u posebnim prilikama. Za prezentaciju mlina na danima Općine Podturen, prikazan je rad mlina, a žene iz mjesta napravile su ukusne starinske delicije od kukuruznog brašna. (<https://medjimurje.hr/aktualno/arhiva/podturen-melju-kukuruz-na-nekadasnji-nacin-4293>, 15.07.2016.)

Slika br.8.:Mlin u Podturnu

Izvor: <https://medjimurje.hr/aktualno/arhiva/podturen-melju-kukuruz-na-nekadasnjim-nacin-4293/> (15.07.2016.)

4.3. Tradicionalne maske

Općina Podturen nadaleko je poznata po svojim autohtonim maskama uz koje se vežu mnoge priče. Običaji oblačenja u maske sežu još u prošlost, a maskare nisu bile samo na Fašnik, nego se za to pripremalo i oblačilo do nekoliko tjedana prije. Glavni zadaci maski i maskara su bukom, plesom i zvonjavom otjerati zle sile i zimu, a prizvati proljeće i plodnost. Postoji nekoliko vrsta maski, one koje žele prikazati lijepe životne trenutke, a i one koje žele pokazati ono tamno i strašno. Tradicionalne maske najčešće se izrađuju od drveta, platna i slame. Za izradu maski koriste se prirodni materijali koji se mogu pronaći u prirodi ili napraviti kod kuće.

4.3.1. Maškori

Maškori² su maskirane grupe ljudi, kojih može biti i do dvadesetak, a oblačili su se u lijepe maske i predstavljali sretne događaje iz života na satiričan način. Najpoznatiji primjer za to je prikaz svadbe, a obavezno se u mladenku oblačio krupan muškarac, a u mladenca mala i niska i sitna djevojka. Starešina³ je bila krupna žena, iz razloga jer se željelo pokazati kako starešina sjedi s mladencima i dobro jede. Zbog tadašnjeg siromaštva, svadbe i karmine bile su idealne prilike za najesti se i napiti. „Hižni japek i mamica“⁴ su bili obučeni suprotno od mladenaca; jača žena obučena u muškarca i slabiji muškarac obučen u ženu. I obavezno je mladenka bila starija od mladenca da bi se ismijalo to što su roditelji udavali svoje kćeri za puno starije muškarce zbog novaca, imanja, blaga. Osim svadbe, postojale su i povorke koje su predstavljale sprovod, ali isto na humorističan način. Povorka svatova ili sprovoda išla je kroz cijelo selo i po kućama, gdje su bili nagrađeni vinom i krafnama i hitačima⁵. Pratila ih je i glazba, većinom lokalna limena glazba, koje su u to vrijeme bile jako poznate u Međimurju. Sudjelovanje u povorci bila je idealna prilika mladim dečkima da uđu u kuću cure koja im se sviđa i dogovore sastanak s njom ili da joj se približe. Maškori su mogli raditi i spačke po kućama. (www. <http://opcina-podturen.hr>, 15.07.2016.)

4.3.2. Kugači

Kugači su maske koje su prikazivale nešto strašno, tamno i loše, a one su se pojavljivale dva do tri tjedna prije Fašnika i na sam Fašnik. „Kugači“ su maske koje su suprotnost maškoricama, pa se tako razlikuju u tome da su „Kugači“ manje grupe ljudi koje se lako mogu sakriti u grmlje ili u neko mračno mjesto kako bi mogli iskočiti i preplašiti prolaznike i sve koji su se nalazili na cesti. Nerijetko bi slijedili prolaznike i po cijeloj ulici. Najčešće su se maskirali u prosjake, klošare, vragove, krampuse, bili bi obučeni u staru podrapanu odjeću, a ponekad bi i u prevelike hlače nagurali slamu, te oko struka stavili lance i zvonce kako bi bili još strašniji. Najstrašnija činjenica kod „Kugača“ je bila ta da su oni bili naoružani šibama, šipkama i raznim drvenim kolcima. Na licu su imali tamnu tkaninu iz koje bi provirivale samo oči, te ih je bilo nemoguće prepoznati. Nažalost, bilo je i primjera kada su se znali obračunati, pa je došlo do fizičkih napada u kojima su se koristili noževi i ostali oštri

² Maškori- maskare

³ Starešina-vođa svadbe, osoba koja drži govore

⁴ Hižni japek i mamica- roditelji mladenaca

⁵ Hitači-kolači od dizanog tijesta, često punjeni pekmezom, makom ili orahom

predmeti. Iz tog razloga u to doba djevojkama i djeci nije bilo dozvoljeno izlaziti nakon što je pao mrak. Ljudi koji su se našli nakon zalaska sunca na ulici nerijetko su dobili batine. Kugači su ako su ugledali i djevojke u dvorištu preskakivali ogradu i napadali ih. (www.opcina-podturen.hr, 15.07.2016.)

4.3.3. „Čaplje“

„Čaplja“ je drvena maska koja se izrađuje od kvalitetnog drveta, koje se raskoli na dva dijela. Gornji dio drveta služi kao glava, a obično je to glava krave ili svinje, i još su se na nju dodali jarčevi, jelenski ili ovnovi rogovi. Donji dio drveta se izdubljuje da bi proizvodio jači zvuk, dok donji dio drveta udara u gornji dio drveta. Gornji i donji dio spojeni su kožom kako bi se mogli micati. Vilica je spojena na konopac koji se povlači, i tako se proizvodi zvuk. Sav drveni dio maske stavlja se na drveni štap kojeg osoba prerusena u čaplju može držati u ruci, a kako bi maska bila potpuna na sebe još treba staviti bijelu plahtu. Osim Čaplji, uz njih se nerijetko pojavljuje i kanos⁶, koji u ruci ima bič i rog, i tjera čaplje da se kreću po ulici. Čaplje se izrađuju od kvalitetnog drveta, pa su iz tog razloga teške, a za djecu koja ih ne mogu nositi izrađuju se male čaplje koje se nazivaju štrki⁷. Nekad su čaplje izrađivali samouki majstori i bilo ih je više, a danas ih izrađuje samo g. Slavko Vidović. (www.vecernji.hr, 05.07.2016)

Slika br.8.: Čaplja

Izvor: <https://www.google.hr/search?q=%C4%8Daplja+maska+podturen> (15.07.2016.)

⁶ **Kanos**- osoba koja prati domaće životinje na ispašu

⁷ **Štrki**- čaplje s kljunom rode

4.4. Fašnik u Podturnu

Do dan danas se održala tradicija „Podturenskog fašnika“, koji se obilježava dva, do tri vikenda prije fašinske nedelje⁸. U Podturen dolaze maske iz raznih krajeva Hrvatske, Mađarske, Slovenije i Austrije. Isto tako „KUD-Podturen“ odlazi na maskembal u druge gradove i predstavlja se najčešće s maskom „Čaplja“ i maskom „Mlade snehe“. Mlade snehe su žene „KUD-a Podturen“ i prikazuju kako su bile obučene mlade djevojke koje su se netom prije toga udale. Povorka kreće od nogometnog igrališta do društvenog doma, gdje se svaka skupina maskara zasebno predstavlja na pozornici. Nakon predstavljanja sve maske nastavljaju se zabavljati uz ples i pjesmu ili uživaju u krafnama. Osim organizirane povorke, organiziraju se i manje skupine ljudi, većinom djeca koja odlaze po kućama gdje pjevaju i plešu tako da se uhvate za ruke i vrte se u krug uz sljedeće riječi: „Fašnik ima velike oči i duge mustače, Pepelnica zaručnica koli njega skače“. Na kraju im domaćini daju kolače, voće, slatkiše ili novac. Vrijeme oko „Fašnika“ poznato je po pripremi specifičnih slastica od dizanog tijesta i pečenih na svinjskoj masti. Najpoznatije među slasticama su krafne koje se nadijevaju džemom, a mještani ih još nazivaju „fanjki“. (<http://www.mnovine.hr>, 10.08.2016.)

Slika br.9.: Povorka maskara

Izvor: http://static05.emedjimurje.hr/uploads/2016/01/16/fasnjek-podturen0014_138502.jpg
(15.07.2016.)

⁸ Fašinska nedjelja- zadnja nedjelja prije Pepelnice

5. UDRUGE NA PODRUČJU OPĆINE PODTUREN

Podturen se može pohvaliti s nekoliko izrazito aktivnih udruga, koje čuvaju i promiču kulturno-povijesnu baštinu, i sve ostale segmente vezane uz razvoj općine u društvenom i turističkom smislu.

Na području općine djeluju „Udruga žena Miklavec“, „Udruga žena Sivica“ i „Udruga žena Novakovec“, Udruga za promicanje kvalitete života „Turen“, Zaštitarsko-ekološka udruga Čaplja, Ribičko društvo Šaran Podturen. Svim tim udrugama glavni cilj je promocija općine i održavanje društveno-kulturnih manifestacija. Tijekom godine marljivo rade, a plodove svojega truda nerijetko prikazuju i široj javnosti pomoću raznih priredbi, druženja, manifestacija, izložbi, koncerata i predavanja. Osim samostalnog djelovanja, udruge se povezuju kroz razne aktivnosti i zajedničke radionice. Mnogi mještani aktivno su uključeni u udruge i doprinose razvoju društvenog života u Podturnu. Obilježavaju se svi važni datumi za općinu i stanovnike općine Podturen, kao što su: dani općine Podturen, božićne i uskrsne priredbe i sajmovi, križni put, javne tribine o zaštiti okoliša i očuvanju zdravlja, Dan zaštite planete, Dan zaštite voda, proštenje, prikaz starih običaja i zanata, razne kreativne radionice, natjecanja, koncerti, humanitarne manifestacije. Udruge se trude osigurati bolji i kvalitetniji život mještana, ali ne dozvoljavaju da se zaboravi prošlost i prošla vremena, pa nerijetko organiziraju priredbe i prikaze koji govore o načinu života nekad. (HKG, 2011.)

Slika br.10.; Nastup „KUD Podturen“

Izvor: http://static01.emedjimurje.hr/uploads/2014/11/19/10352321-847968441890646-8036766677685627849-n_210055.jpg (10.08.2016.)

5.1. Udruga „Turen“

Udruga „Turen“ neprofitna je i nepolitička udruga za promicanje kvalitete života. Udruga djeluje od 2006. godine, a broji nekoliko desetaka stalnih članova, uglavnom žena. Koordinaciju i rad udruge vodi gospođa Ljuba Kolarić koja je ujedno i predsjednica udruge. Ciljevi udruge su razvijanje i unapređenje društvenog života mještana Podturna, tako što potiče druženje i bolju suradnju svih mještana i ostalih udruga. Udruga osim što organizira, ona i sudjeluje u raznim kulturnim, sportskim, ekološkim manifestacijama i zdravstvenim tribinama. Članovi udruge okupljaju se jednom tjedno u društvenom domu u Podturnu, gdje se druže, izrađuju mnoge kreativne predmete, ručne radove, razgovaraju i pjevaju. Udruga organizira nekoliko manifestacija: Križni put po ulicama Podturna i okolnim mjestima, izložbe ručnih radova, priredbe povodom Dana Općine, priredbe za Dane Podturna, priredbe za Božić i Uskrs. Organiziraju i dobrotvorne priredbe, kako bi pomogli onima najpotrebitijima. Članovi udruge marljivo su prikupljali starinske predmete koji su nekad bili upotrebljavani u svakodnevnom životu, i u prostorima Općinske zgrade napravili su malu Etno zbirku. U sklopu udruge djeluje nekoliko sekcija, pa tako imaju vokalnu skupinu i dramsku sekciju. Vokalna skupina četo nastupa s etno pjesmama, dok dramska sekcija izvodi predstave koje prikazuju kako se nekad živjelo, radilo i zabavljalo. Udruga je organizirala prikaz božićnih običaja, te prikaz proslave vjenčanja. Udruga organizira sportsko-rekreativno druženje za sve ostale udruge, pomoću kojeg želi ukazati na važnost kretanja i bavljenja tjelesnom aktivnosti. Udruga organizira uređenje cvjetnih gredica po mjestu, te održavanje društvenog doma. (<http://www.udruga-turen.hr>, 15.07.2016.)

Slika br.10.: Etno zbirka

Izvor: http://opcina-podturen.hr/index.php?option=com_content&view (15.07.2016.)

5.2. Zaštitarsko-ekološka udruga „Čaplja“

„ZEU Čaplja“ osnovana je 2003. godine, a glavni cilj joj je raširiti svijest o zaštiti i očuvanju prirode, te podići svijest o održivom razvoju. Trenutni predsjednik i koordinator rada udruge je gospodin Rudolf Rajf. Zadaća udruge je organizacija radnih akcija, koje podrazumijevaju čišćenje i brigu o okolišu, te čistoći krajolika oko rijeke Mure. Osim radnih akcija, udruga organizira javne tribine o očuvanju, zaštiti i načinu iskorištavanja prirode. Do sada su imali nekoliko radnih akcija, a neke od njih su: čišćenje okoliša oko rijeke Mure, uklanjanje ambrozije i izgradnja eko kućice u kojoj će se održavati njihova okupljanja. Uređenjem okoliša i čišćenjem rijeke Mure bavi se još i ribolovno društvo Šaran iz Podturna, a „ZEU Čaplja“ i „ŠRD Šaran“ su usko povezani. ZEU Čaplja ima još jedan cilj, a to je zaštita staništa bijele i sive čaplje, koje su rijetke, ali ih još uvijek ima na području općine Podturen. (Usmena predaja Rudolf Rajf, 10.08.2016.)

Slika br.11.: Prikaz radne akcije

Izvor: http://opcina-podturen.hr/index.php?option=com_content&view=article&id=216&Itemid=199
(10.08.2016.)

6. ISTRAŽIVANJE INFORMIRANOSTI MJEŠTANA OPĆINE PODTUREN O KULTURNO POVIJESNOJ BAŠTINI I RAZVOJU TURIZMA U PODTURNU

Istraživanje je proces u kojem se prikupljaju, analiziraju i tumače podaci, a glavni cilj je dobivanje potrebnih informacija za odlučivanje i rješavanje određenih problema. Proces istraživanja sastoji se od nekoliko koraka: definiranja problema, određivanja izvora podataka i vrste istraživanja, kreiranja formulara za prikupljanje podataka, određivanja uzorka na kojem će se istraživanje provoditi, analiziranja podataka i interpretacije rezultata. Prije provođenja istraživanja potrebno je postaviti nekoliko hipoteza koje se tijekom istraživanja trebaju dokazati ili odbaciti. Utvrđena i dokazana hipoteza može sama biti teorija ili samo dio teorije. Jedna od mogućnosti prikupljanja podataka je anketni listić, a putem anketnih pitanja dolazi se do primarnih podataka. Dobiveni podaci se analiziraju, a rezultati se prikazuju i interpretiraju pomoću grafikona i tablica. (<http://lumens.fthm.hr/edata/2011/23406205-98e3-4724-8be1-44638344b6d1.pdf>, 25.9.2016.)

6.1. Ciljevi istraživanja

Glavni cilj istraživanja bio je utvrditi koliko su mještani Općine Podturen informirani o kulturno-povijesnoj baštini općine u kojoj stanuju, te koliko je razvijen turizam i koje su mogućnosti daljnjeg rasta i razvoja istog. Prilikom istraživanja, ispitanicima su bila postavljena pitanja o životnoj dobi i stručnoj spremi.

6.2. Hipoteze istraživanja

Istraživanjem žele se potvrditi sljedeće hipoteze:

H1 – Ljudi su informirani, i podupiru razvoj turizma .

H2 – Ljudi su neinformirani i ne slažu se s idejom razvoja turizma na području općine.

H3 – Ljudi su neinformirani, ali žele se informirati i slažu se s idejom razvoja turizma.

6.3. Metodologija istraživanja

U ovom istraživanju korišteni su primarni podaci koji su prikupljeni popunjavanjem anketnog upitnika. Napravljen je anketni upitnik kako bi se saznalo kolika je informiranost i želja za informiranjem, te kakvi su stavovi mještana o kulturno-povijesnoj baštini i mogućnostima razvoja turizma.

Pitanja u anketi podijeljena su u dvije kategorije:

1. Demografska pitanja – odnose se na spol, stručnu spremu, status i dob. (pitanja od 1.-4.)
2. Sadržajna pitanja – odnose se na informiranost mještana o kulturno-povijesnoj baštini, trenutnoj situaciji vezanoj uz turizam i razvoj turizma, zainteresiranosti za pokretanjem rasta i razvoja turizma u Podturnu, mogućnostima sudjelovanja i doprinosa u razvoju, te utvrđivanjem razine njihovog zadovoljstva trenutnom turističkom i ugostiteljskom ponudom. (pitanja od 5.-11.)

Istraživanje je provedeno anonimnom anketom, tako da su mještanima bile podijeljene ispisane ankete u vremenskom periodu od 05. do 10. rujna 2016. godine. U ispitivanju je sudjelovalo 18 ispitanika. Anketa se sastoji od 2 dijela: u prvom dijelu su pitanja o spolu, stručnoj spremi, statusu i dobi, dok su u drugom dijelu ankete bila postavljena pitanja o kulturno-povijesnoj baštini, zainteresiranosti za razvoj turizma, te trenutnom stanju turizma u općini Podturen.

6.4. Prikaz rezultata istraživanja i interpretacija rezultata

Postavljena pitanja su:

1. Spol?
2. Stručna sprema?
3. Status?
5. Živate li cijeli svoj život u Podturnu?
6. Možete li nabrojati barem 5 primjera kulturno-povijesne baštine na području općine? (Ako da, na crtu upišite koji su to, a ako ne samo zaokružite ne)
7. Želite li da Podturen u budućnosti postane turističko mjesto?

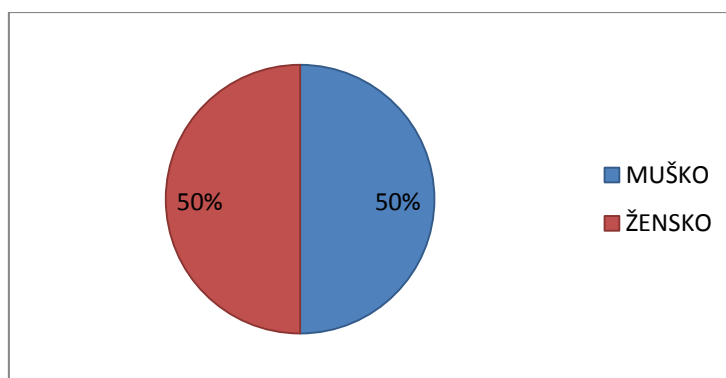
8. Kad bi Podturen postao turističko mjesto biste li bili zainteresirani sudjelovati u organizaciji i razvoju turizma?
9. Po Vašem mišljenju koji bi bili razlozi dolaska turista u Podturen?
10. Jeste li uključeni u neku udrugu koja djeluje na području općine Podturen?
11. Koliko ste zadovoljni trenutnim turističkim sadržajem i ugostiteljskom ponudom?

Provedenim istraživanjem došlo se do sljedećih rezultata:

1. Spol?

Na grafu 1. prikazano je da je u anketi sudjelovalo 50% muškaraca i 50% žena.

Graf 1. Spol

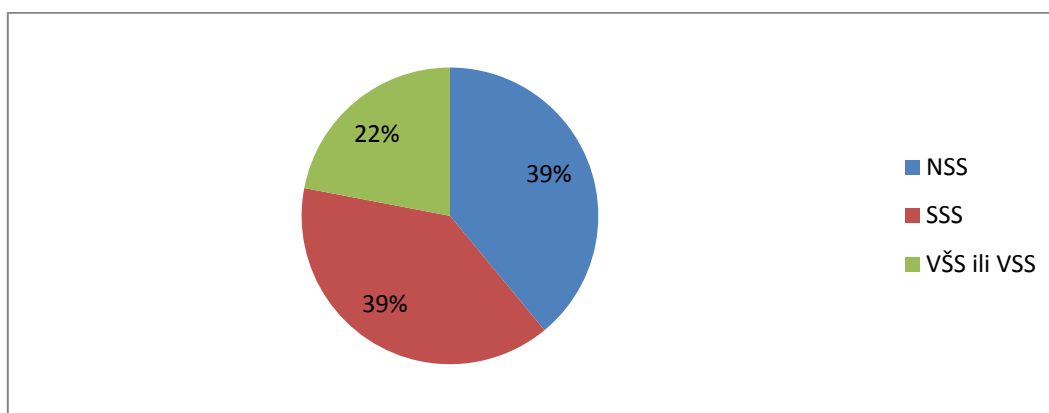

Izvor: Vlastita izrada autora

2. Stručna sprema?

Od 18 ispitanika, njih 39% ima završenu samo osnovnu školu, isto tako 39% ispitanih ima završenu srednju školu, dok samo 22% ispitanika ima višu ili visoku stručnu spremu.

Graf 2. Stručna sprema

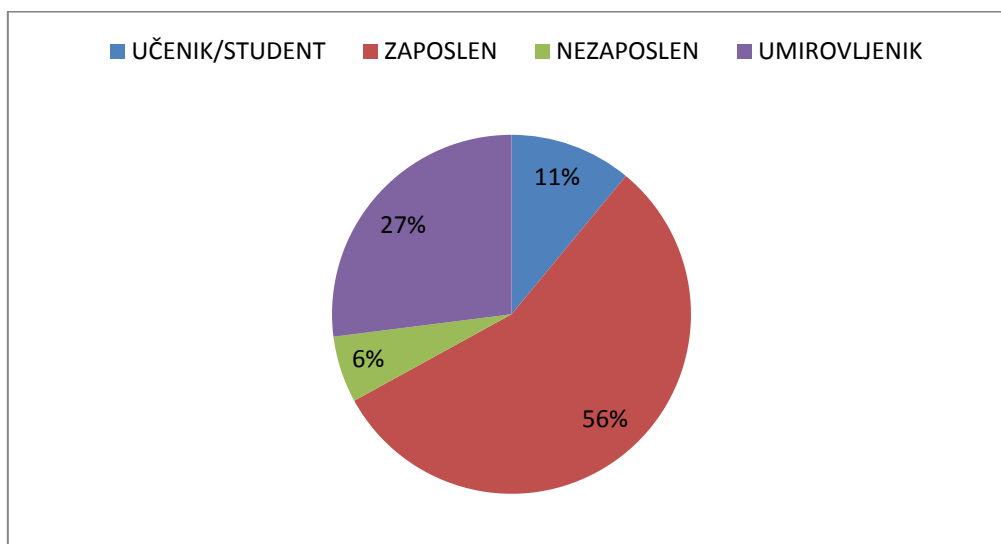

Izvor: Vlastita izrada autora

3. Status?

Od 18 ispitanika, 11% su studenti ili učenici, 56% je zaposlenih, 27% umirovljenika, dok je samo 6% nezaposlenih.

Graf 3. Status

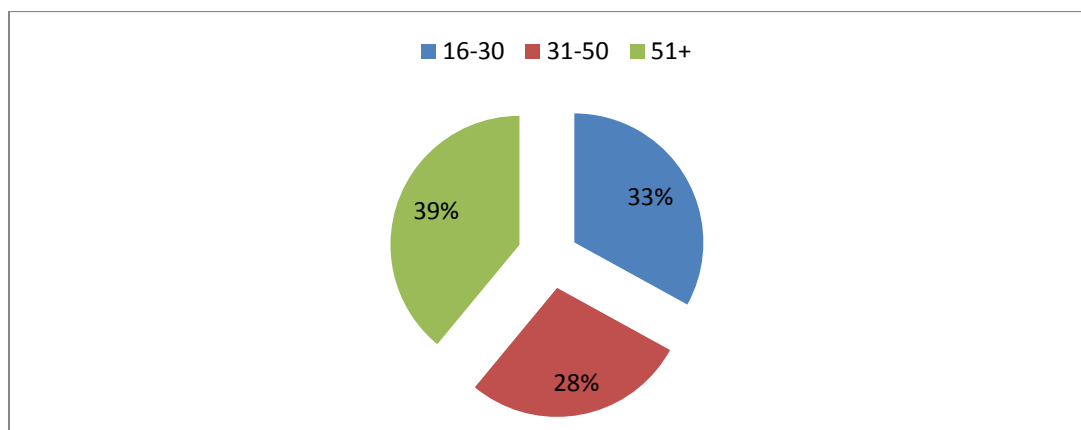

Izvor: Vlastita izrada autora

4. Dob?

Kada se govori o godinama ispitanika uglavnom prevladava skupina iznad 50 godina života, što je i očekivano jer imaju najviše vremena za ispunjavanje ankete, a drugi razlog je što anketa nije bila odrađena putem društvenih mreža, već je bila ispisana i predana im u ruke.

Graf 4.Dob

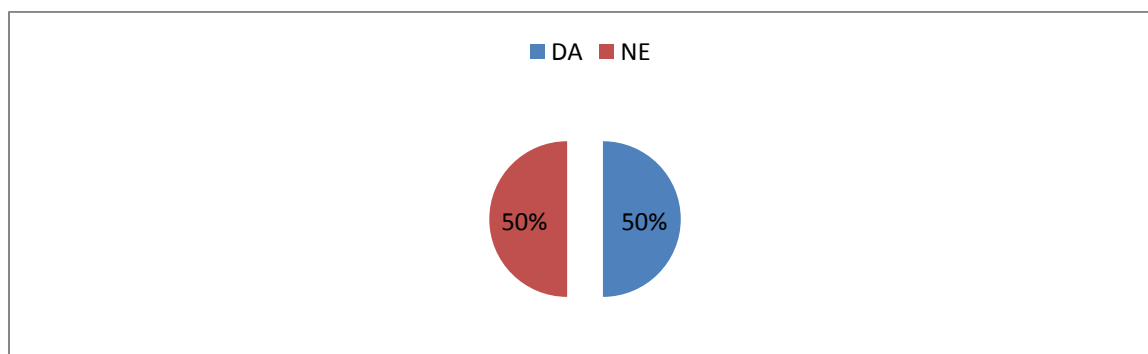

Izvor: Vlastita izrada autora

5. Živate li cijeli svoj život u Podturnu?

Ovim pitanjem željelo se istražiti koliko ljudi je od rođenja u Podturnu, a koliko ih se doselilo tijekom života. Među ispitanima ima podjednako onih koji cijeli život žive u Podturnu i onih koji su se doselili tj. omjer je 50:50.

Graf 5. Cijeli životni vijek u Podturnu

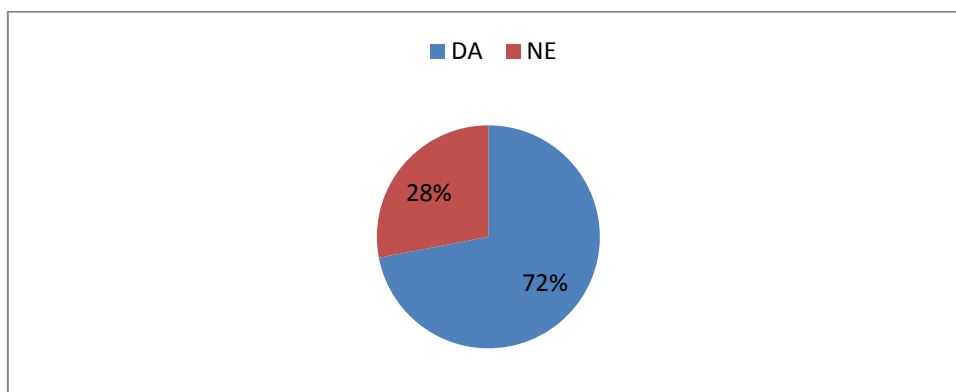

Izvor: Vlastita izrada autora

6. Možete li nabrojati barem 5 primjera kulturno-povijesne baštine na području općine? (Ako da, na crtu upišite koji su to, a ako ne samo zaokružite ne)

Na grafu 6. prikazano je koliko su ispitanici upoznati sa kulturno-povijesnom baštinom općine Podturen. 28% ispitanika nije upoznato s kulturno-povijesnom baštinom, dok je 72% ispitanih odgovorilo da su upoznati. U anketi se najviše spominje poznavanje sljedećih kulturno-povijesnih spomenika: crkva, pilovi, skela na Muri, mlin, poklonac sv. Florijan, Kalvarija i maske „Čaplje“.

Graf 6. Poznavanje kulturno-povijesne baštine

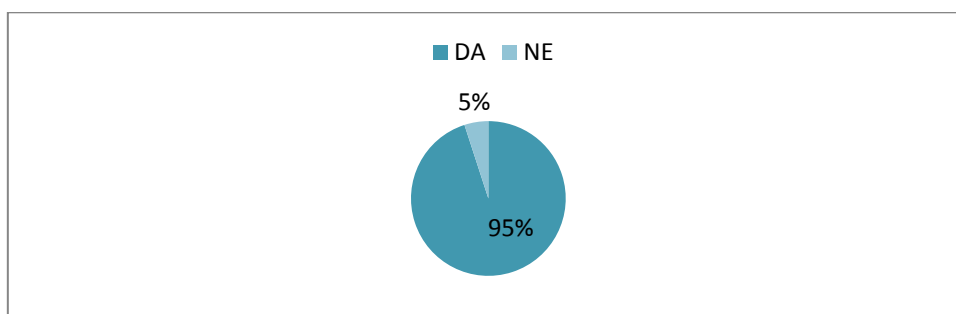

Izvor: Vlastita izrada autora

7. Želite li da Podturen u budućnosti postane turističko mjesto?

Svoju zainteresiranost za razvoj turizma i želju za pretvaranjem Podturna u turističko mjesto pokazalo je iznenađujućih 95% ispitanika, dok je samo 5% odgovorilo da nemaju želju za razvojem turizma

Graf 7. Podturen kao turističko mjesto

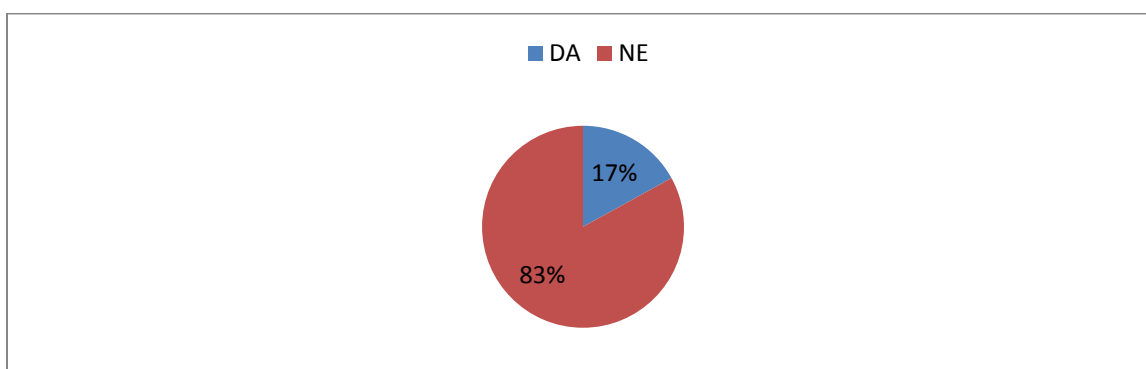

Izvor: Vlastita izrada autora

8. Kad bi Podturen postao turističko mjesto biste li bili zainteresirani sudjelovati u organizaciji i razvoju turizma?

Na grafikonu broj 8. vidljivo je da bi 17% ispitanika bilo voljno sudjelovati u razvoju turizma putem udruga, ugostiteljskih djelatnosti, te ostalih djelatnosti koje sudjeluju u stvaranju turističkog proizvoda, dok 83% ispitanika ne bi sudjelovalo u stvaranju, ali ne bi im smetao razvoj u njihovoj okolini.

Graf 8. Zainteresiranost ispitanika za sudjelovanje u razvoju turizma

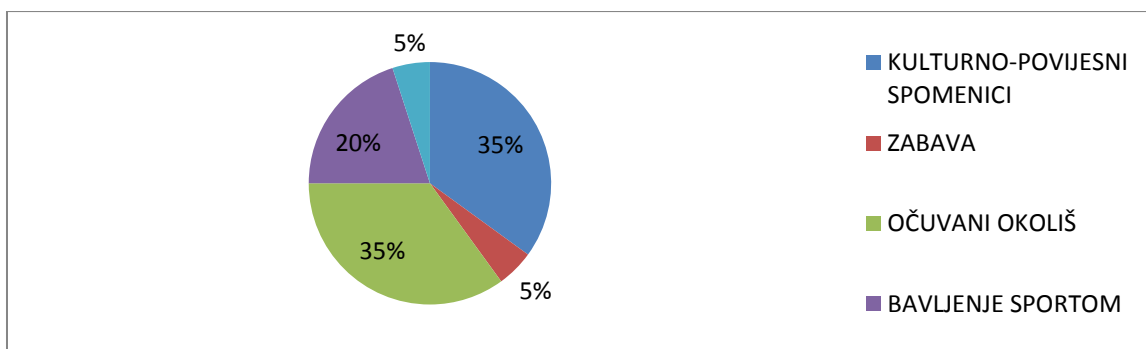

Izvor: Vlastita izrada autora

9. Po Vašem mišljenju koji bi bili razlozi dolaska turista u Podturen?

Iz grafa 9. vidljivo je da 35% ispitanika smatra da bi turisti dolazili zbog kulturno-povijesnih spomenika, a isti postotak od 35% ispitanika smatra da bi turisti dolazili zbog očuvanog okoliša, dok 5% ispitanika smatra da bi dolazili zbog zabave i bavljenja sportom.

Graf 9. Mogući razlozi dolaska turizma

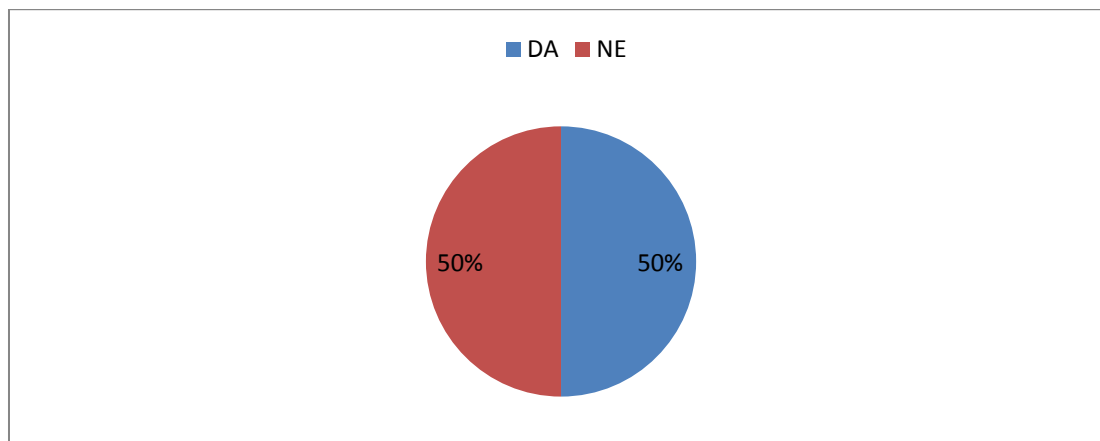

Izvor: Vlastita izrada autora

10. Jeste li uključeni u neku udrugu koja djeluje na području općine Podturen?

U udruge je od ukupnog broja ispitanih uključeno njih 9, što je 50% ispitanih, a isto tako njih 50% nije uključeno u udruge.

Graf 10. Uključenost u udruge

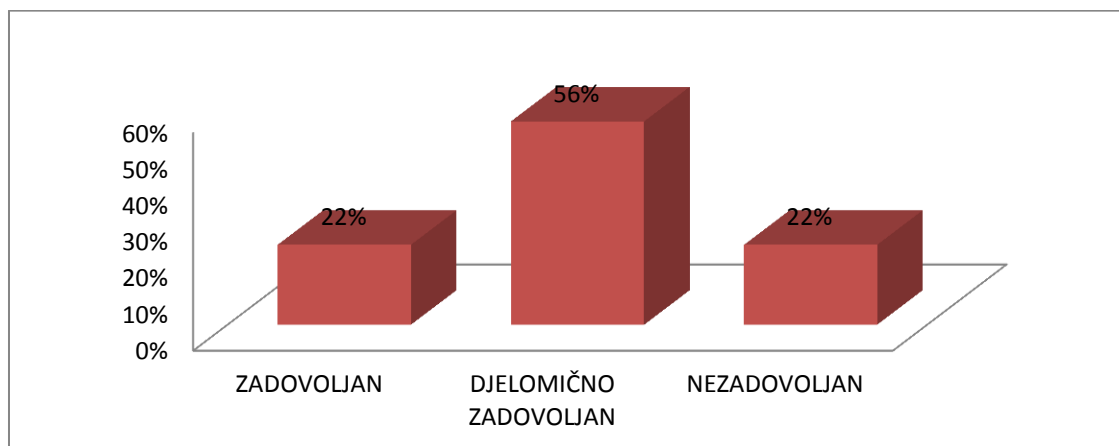

Izvor: Vlastita izrada autora

11. Koliko ste zadovoljni trenutnim turističkim sadržajem i ugostiteljskom ponudom?

Na grafu 11. vidljivo je da je zadovoljstvo i nezadovoljstvo ukupnog broja ispitanih podjednako 22%, dok je djelomično zadovoljnih 56% od ukupnog broja ispitanih.

Graf 11. Zadovoljstvo trenutnim turističko-ugostiteljskim sadržajem

Izvor: Vlastita izrada autora

Nakon provedene ankete i obrade podataka došlo se do korisnih saznanja. Neposredno prije provedbe ankete postavljene su tri hipoteze koje se istraživanjem trebaju ili potvrditi ili odbaciti. Provedenim istraživanjem došlo se do sljedećih rezultata:

1. Ljudi su informirani i podupiru razvoj turizma- hipoteza koja je najtočnija jer je čak 72% ispitanika informirano o kulturno-povijesnoj baštini, a njih 95% želi da se u Podturnu razvija turizam. 13 ispitanika od njih 18 znalo je nabrojati barem nekoliko kulturno-povijesnih spomenika.
2. Ljudi su neinformirani i ne slažu se s idejom razvoja turizma na području općine- hipoteza je odbačena jer je samo 5% ispitanika odgovorilo da su nezainteresirani za ideju razvoja turizma u Podturnu, a njih 28% nije znalo nabrojati nekoliko kulturno-povijesnih spomenika.
3. Ljudi su neinformirani, ali žele se informirati i slažu se s idejom razvoja turizma- hipoteza je potvrđena samo na pola jer je samo 5% ispitanika, a to je brojčano 1 od 18 osoba, nezainteresirano za razvoj turizma.

7.5. Ograničenja istraživanja

Kako bi se rezultati provedenog istraživanja mogli koristiti treba biti svjestan određenih okolnosti i ograničenja koja idu uz provođenje istraživanja. Prvo ograničenje je relativno mali broj mještana općine Podturen koji su sudjelovali u popunjavanju ankete. U anketi je sudjelovalo 18 mještana, dok u Podturnu živi oko 1500 stanovnika. Za reprezentativnije rezultate trebalo je sudjelovati barem stotinjak mještana. Drugo ograničenje je vrijeme koje je iznosilo svega par dana. Treće ograničenje je sam način provođenja istraživanja putem ankete u kojoj su ispitanici subjektivno odgovarali na pitanja. Subjektivno odgovaranje ispitanika može dovesti do nekoliko grešaka kao što su: nerazumijevanje određenih pitanja i namjerno „uljepšavanje“ odgovora.

7. ZAKLJUČAK

Mjesto Podturen i okolna sela imaju zavidnu kulturno-povijesnu ostavštinu. Uz očuvanje spomenika i običaja, te organizacije raznovrsnih manifestacija, događanja okupljanja, priredbi i sajмова, postoje i planovi za razvoj i poboljšanje turizma na području općine. Planira se izgradnja mlina za koji već postoji maketa, koja je postavljena pokraj rijeke Mure. Dokumentacija je prikupljena, samo treba riješiti pitanje vlasništva prostora kako bi se mogli povući novci iz fondova Europske unije. Uz izgradnju mlina u planu je i izgradnja popratnog sadržaja kako bi se dodatno obogatila turistička ponuda. Podturen ima i nekoliko svojih vlastitih turističkih proizvoda, kao što su: ručno rađene maske čaplje, brašno mljeveno na starinskom mlinu te ostale rukotvorine. Postoji i plan obnove društvenog doma, koji bi se proširio i u njemu bi se nalazili smještajni kapaciteti gdje bi turisti mogli prenoćiti. Pregovara se o mogućnostima pogranične suradnje između Hrvatske, Mađarske i Slovenije, na način da bi se izgradio most preko rijeke Mure, a on bi bio dodatni poticaj turizmu, jer bi i stranim turistima put do Podturna bio jednostavniji i brži. Provedenom anketom došlo se do saznanja da su mještani mjesta Podturen informirani o kulturno-povijesnoj baštini i da su zainteresirani za razvoj turizma i očuvanje prirodnih ljepota. Sada još samo nedostaje školovani kadar koji bi to sve ujediniio u jedan veliki projekt i to sve pokrenuo, napravio programe i adekvatnu promociju, te doveo turiste u Podturen.

8. LITERATURA

Knjige:

- (1) Cimerman, F. (1998), Obrt u Međimurju, Čakovec, Tiskara Varteks
- (2) Čokonaj, E. (2010.) Turistička geografija Hrvatske, Zagreb, Agencija za komercijalnu djelatnost
- (3) Horvat, A. (2010.) Spomenici arhitekture i likovnih umjetnosti u Međimurju, Ogranak Matice hrvatske u Čakovcu
- (4) Horvat, R. (1993.) Poviest Međimurja, Čakovec, Matica hrvatska
- (5) Hrvatska gospodarska komora (2011.) Vrijedne ruke..., Zagreb, Printera grupa
- (6) Kalšan, V. (2003.) Iz vjerskog života Međimurja, Čakovec, Tiskara Varteks
- (7) Kalšan, V. (2006.) Međimurska povijest, Čakovec, Tiskara Ritonj
- (8) <http://lumens.fthm.hr/edata/2011/23406205-98e3-4724-8be1-44638344b6d1.pdf>
(25.9.2016.)
- (9) <http://medjimurska-zupanija.hr/2016/02/01/opcina-podturen-dobiva-novi-mlin/>
(26.7.2016.)
- (10) <https://medjimurje.hr/aktualno/arhiva/podturen-melju-kukuruz-na-nekadasnji-nacin-4293/> (31.07.2016.)
- (11) <http://opcina-podturen.hr/> (25.7.2016.)
- (12) <http://www.podturen-zupa.hr/> (26.7.2016.)
- (13) <http://murscak.info/hr/poklonci-i-pilovi/> (29.7.2016.)
- (14) Purić Hranjec, M. (2006.) Međimurje-turistički vodič međimurske županije,
Čakovec, Tiskara Zrisnki
- (15) <http://www.studiom.hr/studiom2013/sadrzaj/vijesti/aktualnosti/podturen:-projekt-izgradnje-mlina-i-mosta-preko-mure> (01.8.2016.)
- (16) <https://hr.wikipedia.org/wiki/Podturen> (01.8.2016.)

PRILOZI:**Prilog 1.****Popis grafikona:**

1. Spol.....	25
2. Stručna sprema.....	26
3. Status.....	26
4. Dob.....	27
5. Cijeli životni vijek u Podturnu.....	27
6. Poznavanje kulturno-povijesne baštine.....	28
7. Podturen kao turističko mjesto.....	28
8. Zainteresiranost ispitanika za sudjelovanje u razvoju turizma.....	29
9. Mogući razlozi dolaska turista.....	29
10. Uključenost u udruge.....	30
11. Zadovoljstvo trenutnim turističko-ugostiteljskim sadržajem.....	30

Prilog 2.**Popis slika:**

Slika br.1.: Župna crka Sv. Martina u Podturnu.....	7
Slika br.2.: Poklonac Sv. Florija u Podturnu.....	8
Slika br.3.: Kapelica Uzašašća Kristova u Sivici.....	10
Slika br.4.: Kalvarija u Podturnu.....	11
Slika br.5.: Skela na Muri.....	14
Slika br.6.: Maketa Mlina na Muri.....	15
Slika br.7.: Mlin na Muri.....	16
Slika br.8.: Čaplja.....	18
Slika br.9.: Povorka maškara.....	19
Slika br.10.: Nastup „KUD Podturen“.....	20
Slika br.11.: Etno zbirka.....	21
Slika br.12.: Radna akcija.....	22

Prilog 3.

1. Anketni listići